

навчально-мовленнєві одиниці з соціокультурним компонентом, які складають лінгвістичну основу формування цієї компетенції, а саме:

- лексичні одиниці (реалії, фонова й конотативна лексика);
- фразеологізми, мовленнєві афоризми (прислів'я, приказки, крилаті слова, вислови тощо) та алюзії;
- текст (соціокультурний факт і його суспільна оцінка).

Спираючись на вище викладене, *соціокультурний компонент змісту навчання іноземної мови* можемо трактувати як систему знань, вмінь і навичок, оволодіння якими забезпечує розвиток іншомовної соціокультурної компетенції студентів, формування світогляду, моралі й поведінки, підготовку фахівців до суспільного життя в багатокультурному суспільстві.

Література:

1. Першукова О. Розвиток соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови в контексті і діалогу культур. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2004. № 6. С. 116–120
2. Топалова В. М. Формирование социокультурной компетенции у студентов неязыкового вуза: дисс. ... канд. пед. наук. Київ, 1997. 167 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-90-7-92>

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Юрчак Г. М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Івано-Франківський національний медичний університет
м. Івано-Франківськ, Україна*

Розвиток новітніх інформаційних технологій у світі зумовлює необхідність реформування системи освіти України задля підвищення рівня якості надання освітніх послуг. Відповідно до цього відбуваються зміни в традиційному викладанні навчальних дисциплін у закладах вищої освіти, зокрема у викладанні української мови для студентів-іноземців. Вагома роль у вдосконаленні системи освіти належить інформаційним технологіям, впровадження методів дистанційного навчання.

Питання дистанційного навчання зараз є особливо актуальним, оскільки через пандемію COVID-19 понад 1,5 мільярда студентів у цілому світі не можуть відвідувати заняття, а дистанційне навчання зараз – це єдина можливість здобути вищу освіту. Тому заклади вищої освіти повинні пристосовуватись до нетрадиційних умов надання освітніх послуг.

Теоретико-методологічну базу досліджень становлять праці Гриценка В., Дмитренка П., Кудрявцевої С., Козлакової Г., Малярчук О., Смульсона М., Стефаненка П., Пасічника В., Штефан Л., Шуневича Б. І. тощо.

Дистанційне навчання (ДН) вперше виникло у 1840 році в Англії. У 1856 році було запроваджене в Німеччині. У 1870 році поширилося на інші Європейські країни та Америку. А в Україні, як стверджують науковці, розвиток дистанційної освіти розпочався лише у 2000 році; ДН офіційно затверджене у 2004 році. Як стверджує, Штефан Л. А, що «ще донедавна навчання на відстані відводилося другорядне місце, проте сьогодні дистанційне навчання стало розглядатися як найефективніший засіб забезпечення безперервної освіти, що знайшло своє відбиття у формуванні цілеспрямованої державної освітньої політики України» [7, с. 4], яка закріплена в законах України «Про вищу освіту», «Про Національну програму інформатизації», «Положенні про дистанційне навчання» та Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні тощо.

Дистанційне навчання – це «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [6].

Відповідно до положення про дистанційне навчання метою ДН є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційних технологій за відповідними освітніми чи освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти, за програмами підготовки іноземців тощо. Дистанційне навчання передбачає забезпечення доступу до освітніх ресурсів шляхом використання інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж. Основними завданнями ДН у закладах вищої освіти є забезпечення студентів можливістю реалізувати конституційні права на здобуття освіти.

В Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ) застосовано технологію синхронного і асинхронного типів дистанційного навчання. Відповідно до цього було задіяно платформу Microsoft Teams, яка робить можливим поєднання цих двох форм

дистанційного навчання. Лекції та практичні заняття відбуваються з використанням платформи Microsoft Teams, а виконання тестових завдань – https://pmk.ifnmu.edu.ua/_admin/users/exam/. Викладання української мови як іноземної дистанційно в ІФНМУ має такі переваги:

- Зручність. Студенти можуть працювати та здобувати знання не виходячи з дому.

- Безпека. Студенти у період карантину мають змогу захистити себе від можливих заражень.

- Індивідуальний підхід до кожного студента. Викладач за допомогою платформи Microsoft Teams чи електронної пошти Outlook може надсилати не лише текстові повідомлення студентам, але й різні документи, завдання для виконання, графіку, аудіо, відеофайли, програми тощо. Існує тісне комунікування між викладачем та студентом.

- Не прив'язаність до конкретного місця. Студенти-іноземці можуть здобувати освіту дистанційно, не покидаючи своєї країни (Польщі, Індії, США тощо).

- Технологічність. Використання інформаційних технологій, зокрема мобільних додатків, різноманітних сайтів з навчальними матеріалами тощо.

- Економність. Зниження витрат на підготовку фахівців.

- Можливість отримувати більше. Для студентів, які прагнуть здобути додаткові знання з предмета є можливість отримати значно більше інформації.

- Створення «ефекту живого спілкування». Під час проведення практичних занять забезпечуються умови для формування мовленнєвої компетенції іноземних студентів.

- Якість. Використання найсучасніших навчально-методичних матеріалів, мультимедійних презентацій тощо.

Проблеми дистанційно вивчення української мови:

- Залежність від інтернет-зв'язку.

- Необхідність розроблення спеціальних навчальних програм.

- Неналежне технічне оснащення.

- Психологічні проблеми. Складність самоорганізації. Студентам іноді складно спланувати власний час, бракує часу на виконання завдань через сімейні зобов'язання.

- Відсутність вербальної комунікації.

- Проблемність визначення рівня самостійності студентів у виконанні завдань.

– Високі вимоги до викладача. Викладач, окрім того, що готує презентації, різноманітні завдання, тестування до онлайн занять, повинен комунікувати з студентами, надаючи їм рекомендації щодо виконання завдань, надсилати повідомлення, перевіряти самостійну роботу студентів.

Науковець Т.С. Музика, вивчаючи лінгвокультурологічний підхід до вивчення української мови іноземцями, стверджує, що мову необхідно вивчати в нерозривній єдності зі світом і культурою народів, що говорять цими мовами, адже «при вивченні будь-якої мови як іноземної йде мова про міжкультурний діалог, (а найчастіше – полілог), застосування аналізованого підходу до викладання мови, на нашу думку, є не просто намаганням урізноманітнити навчальний процес, а й внутрішньою вимогою власне процесу навчання мови» [5, с. 195]. Особливої актуальності в умовах ДН набуває проблема застосування різних підходів (лінгвокультурологічного, комунікативного) до викладання української мови як іноземної, адже вони є необхідною умовою ефективного вивчення мови.

Отже, дистанційне навчання розглядається, як один із ефективних способів забезпечення можливості здобуття освіти студентами. Вивчення навчальної дисципліни «Українська мова» іноземними студентами в ІФНМУ має ряд переваг, зокрема можливість реалізувати індивідуальний підхід до навчання, застосувати сучасні технології та новітні методи навчання, здатність забезпечити зорове та слухове сприймання навчальної інформації, надавати можливість студентам доступу до навчальних ресурсів, які необхідні для оволодіння майстерністю іншомовного комунікування тощо.

Література:

1. Дистанційна освіта в країнах світу. *Освітній портал* : веб-сайт. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/world/> (дата звернення: 25.10.2020).
2. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / М.Л. Смульсон та ін. ; за ред. М.Л. Смульсон. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. 240 с.
3. Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє : зб. наук.-метод. праць II Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнар. участю, 19 травня 2016 р., Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 255 с.
4. Козлакова Г. О. Інформаційно-програмне забезпечення дистанційної освіти: зарубіжний і вітчизняний досвід: монографія. АПН України. Ін-т вищ. освіти. Київ : ВЦ «Просвіта», 2002. 233 с.

5. Музика Т. Є. Лінгвокультурологічний аспект викладання української мови (як іноземної). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10(2). С. 193–196. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2016_10\(2\)_39](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2016_10(2)_39). (дата звернення: 25.10.2020).
6. Положення про дистанційне навчання від 21.08.2015. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 23.10.2020).
7. Штефан Л. А., Борзенко О. П. Особливості організації дистанційного навчання студентської молоді в Канаді : ретроспективний аналіз : монографія. Харків: ХНАДУ, 2015. 219 с.
8. Шуневич, Б. І. Дистанційне навчання в системі вищої освіти Європи та Північної Америки : монографія. Київ : Київський ун-т, 2005. 365 с.